

JAARVERSLAG 2017

Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Aanvaard door Algemeen Bestuur op 9 februari 2018
Goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering op 17 februari 2018

Inleiding

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL) is in 1910 opgericht en heeft zich sindsdien ontwikkeld tot een unieke vereniging voor natuurstudie en veldonderzoek in deze provincie. Meer dan een eeuw lang zet het zich al in voor het stimuleren van veldonderzoek aan en publicaties over geologie, landschap, flora en fauna van de provincie Limburg.

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is een vereniging die met activiteiten als het geven van lezingen en het organiseren van excursies, inventarisaties en (monitorings) onderzoeken natuurminnende en -bestuderende vrijwilligers uit Limburg en de rest van Nederland bindt en boeit.

De resultaten van het veelzijdige, vooral door vrijwilligers uitgevoerde onderzoek vinden hun weg naar internetfora en databanken en worden gepresenteerd in het Natuurhistorisch Maandblad, andere verenigingsperiodieken of (soms omvangrijke) publicaties. Zo kan een breed publiek kennis nemen van de vergaarde informatie en op de hoogte blijven van de stand van de natuur. Voor de leden worden contactdagen gehouden en terreinexcursies georganiseerd. Deze zijn overigens ook voor niet-leden toegankelijk. De vereniging kan voor een aantal professionele taken terugvallen op een kleine gemonitiseerde werkorganisatie.

Inkomsten worden voor een deel gegenereerd uit contributies en giften. Voor het uitvoeren van zijn kerntaken verkrijgt het Genootschap daarnaast een gewaardeerde aanvulling op de exploitatiebegroting in de vorm van een jaarlijkse subsidie van de Provincie Limburg. De kerntaken zijn: het uitgeven van een maandblad, het organiseren van een contactdag en een inventarisatieweekend en het faciliteren van de vrijwilligers door een eigen ondersteunend bureau. Voor het uitvoeren van projecten worden aparte subsidies aangevraagd; hiermee worden onderdelen van projecten gefinancierd die door vakkrachten uitgevoerd moeten worden. Het grootste deel van werk aan projecten wordt echter door vrijwilligers gedaan.

Dit jaarverslag geeft inzicht in en verantwoording over de ontwikkelingen in de vereniging en de activiteiten in het jaar 2017. Het behandelt achtereenvolgens de bestuurssamenstelling en het ledenaantal, de activiteiten die door de Studiegroepen en Kringen zijn ontplooid, personele zaken, de jaargang 2017 van het Natuurhistorisch Maandblad en andere publicaties, promotie- en publiciteitscampagnes. Daarnaast geeft het een overzicht van actuele ontwikkelingen in projecten en bevat het tot slot een korte financiële paragraaf.

Leden en bestuur

De afgelopen jaren laat het ledenaantal een lichte daling zien. In 2015 telde het Genootschap 1085 leden, in 2016 1065 en in 2017 1058. Tegenover 52 opzeggingen in 2017 stonden 45 nieuwe aanmeldingen. Een groot aantal leden is het Genootschap door de jaren heen trouw; een lidmaatschap lijkt voor het leven. In 2017 stonden in vier verschillende categorieën 1022 betalende leden geregistreerd. Sinds enkele jaren is ervoor gekozen om de leden niet meer per categorie op te splitsen, de categorie 65+ wordt per 1 januari 2015 niet meer bijgehouden,

het aantal jeugdleden blijft altijd laag en ruilverkeer is er bijna niet meer door het afstoten van ruilabonnements via het Natuurhistorisch Museum. Het Genootschap kent wel drie ereleden. Als blijk van waardering voor hun bijdrage aan de verenigingsactiviteiten werd aan verschillende relaties of gastsprekers een gratis lidmaatschap voor een jaar aangeboden. Daarnaast waren er 80 huisgenootleden geregistreerd. De ledenadministratie werd ook in 2017 weer door een vrijwilligster beheerd; zij is hiervoor gemiddeld één dag in de week op kantoor actief.

Per 31 december 2017 was de samenstelling van het bestuur als volgt.

Dagelijks Bestuur

Harry Tolkamp	voorzitter
Rob Geraeds	vice-voorzitter
Michiel Merckx	secretaris
Alfred Paarlberg	penningmeester

In het **Algemeen bestuur** hebben naast de dagelijkse bestuursleden zitting:

Marian Baars	Jan Joost Bakhuizen
Wouter Jansen	Pieter Puts
Victor van Schaik	Johannes Regelink
Stef Keulen	Katrien de Vos
Linda Wortel	Aidan Williams

Activiteiten van studiegroepen en kringen

Onder de vlag van het NHGL bestaan eind 2017 16 Studiegroepen en vijf Kringen. Leden kunnen hierdoor profiteren van zowel de thematisch georganiseerde Studiegroepen als van de regionaal opererende Kringen. De activiteiten van Kringen en Studiegroepen zijn voor alle geïnteresseerden toegankelijk. Met wisselende intensiteit werden velerlei veldbiologische inventarisaties, onderzoeksprojecten, werkdagen, cursussen, excursies en lezingen georganiseerd.

Onderstaand volgt een beknopte bloemlezing van allerlei activiteiten die in de loop van 2017 zijn georganiseerd.

Van vrijdag 30 juni t/m zondag 2 juli werd een inventarisatieweekend in Midden-Limburg georganiseerd. Hierbij gingen diverse studiegroepen op onderzoek uit, in een gebied begrensd door het Swalmdal in het zuiden en Venlo in het noorden. Er werden terreinen bezocht als het dal van de Swalm waar vleermuizen werden geïnventariseerd, de monding van de Swalm met de Donderberg waar een rijke stroomdalflora werd gevonden en het Meerlebroek waar naast een rijke moerasvegetatie ook Wilde zwijnen, Vossen en andere zoogdieren werden gezien. De Holtmühle herbergde een bijzondere flora met Bospaardenstaart, Reuzenpaardenstaart en Dubbelloofvaren. Aan het Genootschapsweekend namen bijna 40 leden deel.

De Plantenstudiegroep organiseerde tussen april en december bijna wekelijks een streepexcursie in Zuid-Limburg, in totaal 35 stuks. Deze worden graag door beginnende floristen bezocht om te leren determineren.

Ook werd druk gedetermineerd tijdens de reguliere excursies, bijvoorbeeld in het dal van de Hohnbach waar werd geoefend met het determineren van diverse soorten viooltjes.

De avondwandelingen, zoals naar de Kunderberg, het Savelsbos, langs de Geleenbeek bij Voerendaal en langs de Anselderbeek bij Kerkrade, werden wederom goed bezocht.

Zeer geslaagd was de in samenwerking met de plantenwerkgroep van Likona georganiseerde Euregionale botanische bijeenkomst op zaterdag 20 mei. Deze bestond uit diverse lezingen over orchideeën en de Sint-Pietersberg in de ochtend; 's middags werd gezamenlijk een bezoek gebracht aan kalkgraslanden op de Sint-Pietersberg rondom Ternaaien. Hier ging de aandacht met name uit naar de vele soorten orchideeën die volop bloeiden. Er waren 45 deelnemers uit Limburg, andere delen van Nederland en aangrenzend België.

In een aantal lezingen in het Natuurhistorisch Museum werden bepaalde aspecten van de botanie verder toegelicht. Interessant was een avond rondom orchideeën waarbij de orchideeën van het Savelsbos, het onderzoek aan de Mannetjesorchis en het uitvoeren van metingen aan orchideeën op de Meinweg aan bod kwamen. Tijdens een feestelijke bijeenkomst in december 2017 werd het boek "Orchideeën van de Sint-Pietersberg", geschreven door een drietal leden van de Plantenstudiegroep, gepresenteerd.

Binnen de Plantenstudiegroep is in 2017 een nieuwe werkgroep opgericht die zich bezig houdt met plantensociologie. In 2017 werden in diverse terreinen, zoals in het Malensbos, vegetatie-opnames gemaakt. In januari 2017 organiseerde de Zoogdierstudiegroep een workshop rondom de Otter. Deze bestond uit een goedbezochte lezing door Bram Houben in het GroenHuis in Roermond en een excursie naar de Ooijpolder waar veel sporen van Otters werden gevonden. Dit met als doel om de Limburgse zoogdierliefhebbers te trainen in het vinden van ottersporen in Limburg.

De Herpetologische Studiegroep organiseerde in 2017 vijf excursies. Deze leverden aanvullende of recente verspreidingsgegevens op. Bij de meeste excursies werden vooral amfibieën gevonden. Op 8 april werd het golfterrein in Landsrade onderzocht. In de zeven onderzochte wateren werden naast veel Alpenwatersalamanders en Kleine watersalamanders ook larven en eiklommen en -snoeren van Bruine Kikker en Gewone pad gevonden. Op 22 april gingen zeven HSL-ers naar de voormalige groeve op de Jammerdaalse Heide. Er werden Zand- en Levendbarende hagedissen waargenomen. Ondanks de aanwezige vis werden toch nog amfibieën aangetroffen: Gewone pad en Bruine Kikker. In een visvrije poel werden naast de eerder genoemde soorten ook Bastaardkikkers en een flink aantal Kleine watersalamanders gevonden. In een wat meer afgelegen bospoeltje kon de Alpenwatersalamander aan het rijtje toegevoegd worden. In het dal van de Loobeek bij Spurkt bleken op 20 mei in enkele kleine poelen opvallend veel Kamsalamanders te zitten. Verder zagen de acht deelnemers Alpenwatersalamander, Kleine watersalamander, Poelkikker, Bastaardkikker, Bruine kikker en Gewone pad. Op de Jammerdaalse heide werden ook reptielen gezien, namelijk Levendbarende hagedis en Zandhagedis.

Tijdens het Genootschapsweekend organiseerde de HSL een excursie in het Swalmdal. Bij de eerste twee poelen langs de Swalm bleef de teller steken op drie soorten: Alpenwatersalamander, Bruine Kikker en Gewone pad. Aan de overkant van de A73 zaten Kleine watersalamander en Bastaardkikker. Helaas bleken enkele poelen door vissen gekoloniseerd te zijn. Op 2 september namen veel HSL-ers deel aan een samen met Stichting RAVON georganiseerde zoektocht naar Ringslangen rondom het Drielandenpunt. Hierbij werd net over de Belgische grens een juveniele Ringslang gevonden. Uiteraard was de Meinweg-excursie op 9 september met tien soorten amfibieën en vijf soorten reptielen qua soorten-aantal de meest succesvolle excursie.

Op 18 maart was er een avond met lezingen over poelenonderzoek in het Uzerenbos en over amfibieën in Lanaken. Op 8 september was er een lezing over platenonderzoek in het Leudal en over de Heikikker op

GENOOTSCHAPSWEKEND (FOTO: OLAF OP DEN KAMP)

de Beegderheide. De laatste bijeenkomst van de HSL in 2017 bestond traditiegetrouw uit een varia-avond voor en door de leden. Dit keer was er met een opkomst van twaalf leden behoorlijk wat belangstelling. Er was een presentatie over de resultaten van de excursies. Ook waren er presentaties over de herpetofauna van de Algarve, in Afrika, Kamsalamanders langs het spoor en over de Boomkikkers in het Vreewater.

De Mollusken Studiegroep Limburg organiseerde in 2017 elf werkavonden. Dit jaar kregen vooral de erwtenmosseltjes aandacht. De soorten van deze 'moeilijke' groep verschillen onderling weinig, waardoor het determineren niet eenvoudig is. Ook zijn er verdeeld over heel Limburg tien excursies geweest, met gemiddeld vier deelnemers. Een enkele keer waren er een paar gasten bij aanwezig. Een bijzondere excursie leidde naar Hermalle-sous-Argenteau, net over de grens bij Maastricht. Doel was een verwant van de Stompe grondwaterslak te vinden, als vergelijking met deze soort. De Stompe grondwaterslak komt slechts op één plaats in Nederland, in het Jekerdal, voor. Helaas zijn er geen exemplaren van de vergelijkbare soort gevonden.

De Plantenwerkgroep Weert organiseerde 13 streepexcursies, waarvan er drie als gerichte onderzoeken voor Stichting het Limburgs Landschap en zeven als onderzoeken voor Natuurmonumenten werden uitgevoerd. Gemiddeld kwamen hier tien personen op af, de opkomst varieerde van 6-15 deelnemers per excursie. Een frequent uit te voeren onderzoek aan permanente kwadranten in het Wijffelterbroek in opdracht van Natuurmonumenten werd buiten de excursies om door twee personen uitgevoerd. Dit onderzoek wordt ook in 2018 voortgezet. Op zaterdag 17 juni werd in samenwerking met IVN Weert een dubbele flora-excursie georganiseerd. In totaal waren er 42 deelnemers.

De Sprinkhanenstudiegroep Limburg organiseerde in 2017 vier excursies. Op 15 juli is samen met de Wantzenstudiegroep het Nieuw Annendaalsbos bezocht. Een grote groep van 16 deelnemers vond in totaal twaalf soorten sprinkhanen en de Boskrekkel, die waarschijnlijk over het hele bosgebied verspreid voorkomt. Op twee dagen in juli en een dag in augustus is onderzoek gedaan in het gebied Roodborn-De Piepert en het aangrenzende Eyserbos. Hierbij zijn vijf sprinkhaanliefhebbers betrokken geweest. Onder de twee soorten doortjes, vier soorten veldsprinkhanen en acht soorten sabelsprinkhanen zaten geen verrassingen. De (korte) excursieverslagen kunnen zoals elk jaar worden nagelezen op de homepage van de studiegroep: sprinkhanen.nhgl.nl.

Tijdens het Nachtvlindermonitoringsproject in Limburg (NML-project) werd in 2017 op twaalf locaties gemonitord. De invoer van de gegevens via het landelijke meetnet van de Vlinderstichting verloopt

goed. Van de werkruimte op de NHGL-site werd minder vaak gebruik gemaakt, maar hier en daar kon wel hulp worden geboden bij het op naam brengen van de vlinders. In 2018 zijn verder voor het NML-project drie vangstavonden georganiseerd. De excursies vonden plaats in tuinen van deelnemers en er werd gevangen met enkele lakens en licht. De excursies waren bedoeld om elkaar te stimuleren in het onderzoek naar nachtvlinders en om kennis uit te wisselen. Aan de excursies hebben per avond gemiddeld tien deelnemers deelgenomen.

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven (SOK) vierde in 2017 haar 40-jarig jubileum. Speciale activiteiten waren een feestavond op vrijdag 7 oktober, de oprichtingsdatum, in de Sint-Pietersberg en een bijzondere avond op vrijdag 13 december in het Natuurhistorisch Museum. Tijdens deze avond werd de Rector Cremerspenning toegekend aan oud-voorzitter Ton Breuls vanwege zijn niet-aflatende inzet voor de studiegroep. Tevens werd op deze avond een

DVD gepresenteerd met de inhoud van alle SOK-info's, SOK-mededelingen en andere literatuur over de groeves in Limburg.

De Vogel-, Vissen-, Libellen- en Fotostudiegroep ontplooiden in 2017 helaas geen activiteiten.

De lezingen van Kring Heerlen waren als vanouds goed bezocht. Aan bod kwamen lieveheersbeestjes, vliegen, natuurgebieden in Kerkrade, Wilde zwijnen in Limburg en vogels en klimaatverandering. Daarnaast was er een varia-avond met diverse verhalen over dagvlinders en libellen. Leuk was een determinatie-excursie in het voorjaar waarbij de deelnemers actief aan de slag moesten met het determineren van de voorjaarsflora. Bijzonder druk bezocht was ook een vogel-excursie tijdens de Nationale Vogelweek door de Anstelvallei bij Kerkrade. Geslaagd was ook een avondwandeling naar de Kunderberg waarbij de bijzondere Wilde weit werd waargenomen.

Kring Maastricht heeft in 2017 twaalf activiteiten georganiseerd. Daaronder waren negen lezingen met gemiddeld 20 toehoorders. Vooral de lezing over de Oehoe en de lezing over nachtvlinders op de Sint-Pietersberg waren erg populair. Bij de drie excursies waren er gemiddeld 13 deelnemers. Speciaal was de excursie naar de Tiendeberg bij Kanne, normaal een afgesloten terrein.

Kring Roermond organiseerde in 2017 zes lezingen met gemiddeld 30 bezoekers met een uitschieter tot 61 aanwezigen. Onderwerpen die aan bod kwamen waren met name natuurgebieden in de buurt zoals het Leudal, het dal van de Swalm, het Weerterbos, de Krang, de Krickenbecker Seen, het Elmpster Schwalmbruch, het dal van de Bosbeek, maar ook een varia-avond over natuurbeheer in Nederland en Duitsland en een film over de Adder. In het voorjaar van 2015 heeft het bestuur van de Kring Roermond (Math de Ponti, Reinier Akkermans en Wilbert Dekker) het initiatief genomen om samen met het Grenspark Maas-Swalm-Nette in vervolg op het succesvolle boek: "Natuurlijk Roermond, ontdek de groene gemeente Roermond" een nieuw boek te gaan maken over natuurgebieden in het Grenspark Maas-Swalm-Nette. Op 16 december 2017 is dit boek "Natuur voor elkaar in het Grenspark Maas-Swalm-Nette" gepresenteerd in de Oranjerie.

Kring Venlo organiseerde in de wintermaanden maandelijks een lezing, vaak een verslag van een bijzondere reis, waarop gemiddeld tien personen afkwamen. Aan de zomerse excursies namen gemiddeld 20 personen deel. Kring Venlo heeft daarnaast enkele werkgroepen. De Faunastudiegroep ging in 2017 maandelijks met vijf tot tien per-

sonen op pad. Deels naar natuurgebieden in de omgeving, maar ook naar gebieden die verder weg liggen. Er werd vooral naar vogels gekeken. Daarnaast krijgen amfibieën en reptielen de nodige aandacht en in de zomer insecten. De Plantenstudiegroep van Kring Venlo ging met vijf personen regelmatig op zaterdagmorgen rond Venlo op excursie. De werkgroep inventariseert vaak natuurgebieden van Stichting het Limburgs Landschap. De laatste jaren ligt het accent op de Raaijweiden, een nieuwe Maasgeul bij Blerick. De Werkgroep Natuur en Landschap van Kring Venlo houdt zich vooral met ruimtelijke ordening/natuurbeleid bezig. Dit geeft met name werk met nieuwe bestemmingsplannen in het buitengebied. Daarnaast vertegenwoordigen de leden de Kring bij overleggen als de regiovergadering van de Natuur- en Milieufederatie en gemeentelijke overleggen op gebied van natuur en landschap.

Kring of Studiegroep	2017 Aantal activi- teiten	2017 Gemid- deld aantal deel- nemers	2016 Aantal activi- teiten	2016 Gemid- deld aantal deel- nemers	2015 Aantal activi- teiten	2015 Gemid- deld aantal deel- nemers
Herpetologische studiegroep	7	8	6	8	6	6
Plantenstudiegroep	50	15	48	15	50	15
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven	4	50	3	50	3	48
Vlinderstudiegroep	10	10	10	9	9	16
Zoogdierenwerkgroep	2	13	6	7	0	0
Paddenstoelenstudiegroep	26	15	27	15	25	15
Vissenwerkgroep	0	0	1	7	3	7
Sprinkhanenstudiegroep	4	16	6	4	12	5
Vogelstudiegroep	0	0	2	50	1	75
Mossenstudiegroep	6	6	6	7	6	8
Werkgroep Driestruik	0	0	0	0	15	5
Libellenstudiegroep	0	0	0	0	0	0
Molluskenstudiegroep	21	4	36	7	18	5
Plantenstudiegroep Weert	13	10	14	11	13	12
Wantsenstudiegroep	8	13	--	--	--	--
Kring Maastricht	12	9-13	12	20	12	20
Kring Heerlen	11	15-25	11	10-30	16	15-25
Kring Venlo	20	10-20	35	9	35	10
Kring Roermond	6	30	7	35	7	30
Kring Venray	0	0	3	15	5	18

Bij twee getallen duiden deze op resp. excursies en lezingen.

Huisvesting en personeel

Het Natuurhistorisch Genootschap deelt in het GroenHuis te Roermond een prima kantoor met verschillende andere groene organisaties. Door de gezamenlijke huisvesting met de Limburgse Natuur- en Milieufederatie, IVN Limburg, Grenspark Maas-Swalm-Nette en gebiedsbureau Ons WCL kan vanuit een optimale locatie worden gewerkt. Het Genootschap is een kleine organisatie; een dergelijke huisvesting met een goed gefaciliteerd kantoor, inclusief ruime vergaderzaal, kan alleen worden opgebracht via een gezamenlijke huisvesting. Voordeel voor andere organisaties is dat zij veel kennis en informatie over flora en fauna binnen handbereik hebben. In het GroenHuis-overleg vindt uitwisseling en informatieoverdracht tussen de genoemde organisaties plaats. Een van de projecten die hieruit is voortgekomen is het in 2017 gepresenteerde boek "Natuur voor elkaar".

In 2017 was de huisvesting in het pand aan de Godswederstraat onzeker, daarom werd door de Groenhuispartners samen gekeken naar andere mogelijke locaties waar men samen kan worden ondergebracht.

Van groot belang voor het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is de enorme betrokkenheid en motivatie van vele vrijwilligers. Steeds kon het kantoorpersoneel, ondersteund door deze vrijwilligers, de groots opgezette activiteiten als de Genootschapsdag en het Genootschapsweekend goed aan. Dankzij hen werden deze dagen tot succesvolle evenementen. Voor structurele activiteiten als de ledenadministratie en het publicatiebureau kon ook in 2017 weer wekelijks op vrijwilligers worden gerekend.

De professionele bezetting van het kantoor bestond gedurende 2017 uit:

Olaf Op den Kamp (bureau manager, 32 uur per week);
Jeanne Cuypers (assistent-bureau manager, 20 uur per week).
Roel Steverink (gedetacheerd receptiemedewerker, 37,5 uur per week)
Roel Steverink werd door het Natuurhistorisch Genootschap gedetacheerd als receptiemedewerker bij het GroenHuis. Zijn salariskosten werden gedragen door de MTB Maastricht en de gezamenlijke partners in het GroenHuis.

De procentuele verdeling van de arbeidstijd van de bureau manager was als volgt:

Omschrijving	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Kantoor, organisatie, bestuur, kringen & studiegroepen	48	71	67	56	59	61
GroenHuis	4	9	5,5	4	3	4
Redactie Natuurhistorisch Maandblad	15	15	18,5	24	25	24
Projecten en overig	0	0	1	2	0	2
Stichting Natuurpublicaties Limburg	33	7	7	10	10	5
Stichting NatuurBank Limburg	0	0	1	5	4	5

Maandblad en publicaties

In 2017 verscheen de 106e jaargang van het Natuurhistorisch Maandblad. Deze jaargang telde twaalf nummers, waarvan er één als themanummer over de Zuidelijke Maasduinen uitkwam.

Verder verschenen er interessante artikelen over de bijzondere Maasbergorchis, de sprinkhanen en krekels van de Beegderheide, de lieveheersbeestjes van de Meinweg en over wantsen op platanen. Opmerkelijk is het belang van rasterpalen voor zowel de Levendbarende hagedis als de Zandhagedis, zoals in diverse artikelen werd beschreven. Ook de (vergeefse) poging tot het wegvangen van de Aziatische modderkruiper, een invasieve exoot, is beschreven.

In totaal had de 106^e jaargang een omvang van 218 pagina's. Voor leden zijn alle maandbladen digitaal beschikbaar via de website van het NHGL. Niet-leden kunnen alle maandbladen digitaal raadplegen tot en met het voorlaatste jaar; in 2017 waren dus alle nummers inclusief 2015 beschikbaar.

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven brengt met ondersteuning van het Genootschap haar eigen tijdschrift SOK-mededelingen uit. In 2017 verschenen deel 66 en 67. Hierin stonden artikelen over de bewoners van de Riesenbergen en de Kluis, over de middeleeuwse bouwsteenwinning in Valkenburg en over jonge onderzoekers in de Sint-Pietersberg. Dit tijdschrift wordt toegezonden aan 361 abonnees. In december werd tevens een DVD gepresenteerd waarop alle SOK-me-

dedelingen, evenals alle uitgaven van SOK-info en andere uitgaven als de Steunpilaar en artikelen uit het Natuurhistorisch Maandblad over onderaardse kalksteengroeves zijn gepubliceerd. SOK-mededelingen wordt behalve aan de 158 leden van de studiegroep ook verzonden aan 123 gewone abonnees.

Bij de Stichting Natuurpublicaties Limburg verscheen, in navolging van de boeken 'Natuurlijk Roermond' en 'Natuurlijk Kerkrade', een nieuw boek: 'Natuur voor elkaar / Natur für einander in het Grenspark Maas-Swalm-Nette'. Dit boek, verschenen in een Nederlandse en een Duitse editie, werd geschreven door een team van Nederlandse en Duitse auteurs en gepresenteerd tijdens een feestelijke bijeenkomst op 16 december in de Roermondse Oranjerie. De productie gebeurde in nauwe samenwerking met het Grenspark Maas-Swalm-Nette. Op 15 december verscheen een boek met als titel: 'Orchideeën van de Sint-Pietersberg'. Dit boek werd geschreven door Karel Kreutz, Nigel Harle en Martine Lejeune en beschrijft de orchideeën die op de Nederlandse, Vlaamse en Waalse Sint-Pietersberg. Het gaat over het huidige voorkomen, hun aanwezigheid in het verleden en het onderzoek naar de orchideeën vanaf de 19^e eeuw.

Tijdens de Genootschapsdag in maart 2017 verscheen het boek 'Het kind van het badwater', waarin 52 columns van Ton Lenders die eerder in het Natuurhistorisch Maandblad verschenen gebundeld zijn. Verschillende andere Studiegroepen, zoals de Paddenstoelenstudie-

groep, en Kringen (Kring Venlo) geven ook een (elektronisch) periodiek of mededelingenblad (voor leden) uit. In wisselende oplage en verschijningsfrequentie zijn dat convocaties, waarnemingenverslagen of notulen van bijeenkomsten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van websites, digitale nieuwsbrieven en mailgroepen, maar ook van meer traditionele papieren nieuwsbrieven.

Promotie en publiciteit

De jaarlijks terugkerende Genootschapsdag werd op zaterdag 4 maart 2017 gehouden. Traditiegetrouw werd deze in het Bisschoppelijk College Broekhin te Roermond georganiseerd. De dag werd bezocht door circa 200 geïnteresseerden, veelal leden, maar ook terreinbeheerders en vertegenwoordigers van diverse zusterorganisaties. Zoals gebruikelijk passeerde een groot aantal korte en lange lezingen over flora en fauna de revue. Zo was er een presentatie over de fau-

na in de Roer in de afgelopen 50 jaar, over dispersie van Wilde zwijnen in het Nederlands-Duitse grensgebied, over veranderingen in de ondergroei van de Limburgse bossen, over de opmars van de Aziatische modderkruiper, over het bijzondere Waterzakdiertje, over het belang van meerjarige observaties aan de Mannetjesorchis en over Boktorren in het Limbrichterbos.

Alle deelnemers ontvingen als cadeau van de jubilerende Stichting Natuurpublicaties Limburg het boek "Het kind van het badwater" met daarin ruim 50 gebundelde columns.

In de tweede helft van 2017 stond het onderzoek door het Natuurhistorisch Genootschap centraal in de 14-delige TV-serie 'Natuurlijk Limburg' op L1-televisie. Deze serie is gemaakt door Maurice en Denise Nijsten in nauwe samenwerking met Stichting het Limburgs Landschap. Ieder aflevering stond er een andere studiegroep centraal. Per aflevering werden een of twee Genootschapsleden geïnterviewd over hun passie.

Beleidsbeïnvloeding

Het Natuurhistorisch Genootschap wordt regelmatig door zijn leden en achterban op de hoogte gesteld van projecten of situaties waarbij natuurwaarden in het gedrang raken of zijn. Als er wettelijke, veelal planologische, procedures nodig werden geacht werden indieners van zienswijzen steeds op weg geholpen via contacten met de Natuur- en Milieufederatie.

Het Natuurhistorisch Genootschap en zijn leden zijn vertegenwoordigd in diverse overlegorganen en -gremia; zo wordt deelgenomen aan onder andere:

Overlegorgaan	Deelname
Algemeen Bestuur Stichting het Limburgs Landschap	Harry Tolkamp
Beheercommissie Stichting het Limburgs Landschap	Joof Teeuwen & Jan Hermans
Raad van Toezicht Groenhuis Roermond	Harry Tolkamp
Natuur- en Milieufederatie Limburg	Stef Keulen
Mergelland Corporatie	Stef Keulen
Bestuur CNME Maastricht	Jan-Joost Bakhuizen/ Toon van Baal
Korenwolf commissie	Pierre Grooten
OBN Heuvelland	Jan Hermans
Raad van Toezicht Stichting Ravon	Rob Geraeds
Algemeen en Dagelijks Bestuur Faunabeheer eenheid Limburg (mede namens de NMF Limburg en de Dierenbescherming)	Harry Tolkamp
Overleg Groene Organisaties Maastricht	Harry Tolkamp

Ten behoeve van wetenschappelijke studies, het schrijven van artikelen of beleidsbeïnvloeding kunnen leden een beroep doen op het waarnemingenarchief van het Genootschap zoals dat via de NatuurBank Limburg en Waarneming.nl in de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) opgeslagen is. Deze informatie kan benut worden in planologische procedures, om positieve invloed op beheer van na-

tuurterreinen uit te oefenen of om artikelen van gedegen waarnemingen te voorzien.

Het Dagelijks Bestuur voerde ook in 2017 weer overleg met het Natuurhistorisch Museum Maastricht over punten waarop kan worden samengewerkt, zoals het aankondigen van elkaars nieuwtjes, alsmede met de besturen van nevenstichtingen als NatuurBank Limburg, Natuurpublicaties Limburg, de Van Schaikstichting en De Lierlelei.

Voortgang projecten

Project	Voortgang in 2017
Atlas van de Flora in Zuid Limburg	Het project werd verder uitgewerkt in een concept- projectplan. Geregeld overleg door een projectteam maakte afbakening realistischer. Veel energie werd er daarnaast gestopt in het uitzoeken van herbariummateriaal en het inventariseren van hokken met onvoldoende gegevens.
Atlas van Mollusken in Limburg	Een voorlopige verspreidingsatlas werd gepresenteerd in 2013; hieruit bleek dat het waarnemingenbestand op orde was. Eerste soortbeschrijvingen werden met redactie en Stichting Natuurpublicaties Limburg besproken. Uniformering en uitbreiding van teksten is nog een belangrijke opgave om tot een afgerond manuscript te komen. Omdat de Molluskenstudiegroep in 2017 druk was met de inventarisatie van leefgebieden van de Zeggekorfslak en het schrijven van artikelen voor het Natuurhistorisch Maandblad heeft het werk aan de atlas nagenoeg stilgelegen.
Nachtvlinder monitoring Limburg	In 2017 werd het project voortgezet waarbij nog steeds de nadruk ligt op het genereren van waarnemingen en betrekken van meer waarnemers

Financiën

De totale exploitatiekosten over 2017 bedroegen € 196.900,-. Het boekjaar werd afgesloten met een positief saldo van € 6.868,-, veroorzaakt door met name incidenteel lagere kosten. Hieronder staan enkele blikvangers.

Uitgaven

De uitgaven verliepen grotendeels overeenkomstig de begroting 2017. De drukkosten à € 35.000,- voor de maandbladen waren ca. € 7.000 lager dan geraamd vanwege de geringere omvang van de nummers, en daardoor ook lagere portokosten. De huisvestingskosten à € 14.000,- waren eveneens lager dan geraamd (ca. € 5.000,-) door herverdeling van kosten over de Groenhuisdeelnemers. De bureaunkosten à € 24.000,- waren hoger dan geraamd (ca. € 3.000,-) o.a. door noodzakelijke vervanging van kantoormeubilair. De personeelskosten à € 99.000 waren ca. € 2.000,- hoger dan begroot door salarisverhoging omdat we de CAO Sociaal Werk volgen, en door overuren.

Inkomsten

De inkomsten uit contributies namen af door een lager ledenaantal. Daarentegen indexeerde de Provincie Limburg haar exploitatiesubsidie met € 1.400,-; in de begroting was met deze indexatie geen rekening gehouden. De beschikbaar gestelde subsidie bedroeg € 96.659,-. De opbrengsten van contributies en SOK Mededelingen bedroegen € 55.169,-.

Meer en gedetailleerde informatie is opgenomen in de jaarrekening 2017.